

VIDA I TRAJECTÒRIA DE JOAN DEULOFEU

Marc Deulofeu Vila.

IES La Llauna. Tutor: J. R. Varela. 2n d'ESO.

"Vida i trajectòria de Joan Deulofeu" és un treball elaborat amb un clar objectiu: conèixer millor aquesta gran persona i reivindicar que sigui reconegut com es mereix, tot i que té un carrer a Badalona, a causa de la seva brillant trajectòria. Fou un excel·lent enginyer, un gran polític i millor persona. Tot i això, per tot un seguit de factors, l'oblit ha estat el seu segon cognom.

L'enginyeria, a diferència de l'arquitectura, és més tècnica que artística i no està considerada com a bella art. Aquest fet provoca que les seves obres no estiguin valorades amb tota la dimensió. En segon lloc, la Guerra Civil fou una barrera que obstaculitzà la progressió d'aquest home, tant com a polític com a enginyer, quan només tenia 36 anys.

D'aquesta manera, realitzant una gran recerca entre l'hemeroteca del Museu de Badalona, llibres, documents, cartes i, sobretot, testimonis, s'ha trobat tota la informació necessària per a poder preparar aquest treball.

La seva vida començà un setze de desembre de 1899. Va néixer en el si d'una família benestant de Badalona, pertanyent a la petita burgesia.

Els seus avis paterns fundaren una prestigiosa botiga al carrer Prat de la Riba (actualment carrer del Mar) coneguda popularment com "Ca la Quima Llaunera". Durant la seva llarga existència (1860-1979), aquest comerç marcà nissaga dins la pròpia família i tingué gran renom a Badalona.

Joan Deulofeu Aulet i Francesca Arquer Figuerola varen ser els pares d'en Joan i d'onze fills més. En Joan fou el tercer fill del matrimoni.

Com la resta de germans, estudià a l'Escola "Los Hermanos Maristas" de Badalona. Ell, però, un cop cursat l'aprenentatge bàsic, decidí fer una carrera universitària. Desitjava ser enginyer industrial. I així ho va fer. Després de fer el peritatge a l'Escola Industrial de Terrassa, va estudiar la carrera que tant desitjava. Al voltant del 1921, Deulofeu acabà la carrera i es disposà a buscar feina.

Com era de suposar, trobar un taller on poder desenvolupar tots els seus coneixements no fou una tasca gens difícil, ja que a Badalona només hi havia una mitja dotzena d'enginyers. "Torras Herrería y Construcciones" fou el primer taller on treballà. Aquest era un dels més importants de Catalunya pel que fa a construcció de ferro. Durant aquest període, Deulofeu, juntament amb quatre auxiliars més, confeccionà els plànols d'obres com la del Mercat Central de València, el garatge del Monestir de Montserrat, l'edifici de Telefònica (primer edifici d'estructura metàl·lica de l'estat espanyol) o l'edifici de "la Unión y el Fénix Español". Però entre tots ells destacà notablement l'Estació de Portbou, una estació situada a la frontera amb França i, per tant, de gran importància i envergadura.

Sens dubte, l'obra que caracteritzà i marcà més la seva trajectòria com a enginyer fou el Transbordador Aeri de Barcelona.

El 4 d'abril de 1929 Joan va rebre la carta conforme se li proposava confeccionar els plànols d'aquest transbordador i alhora dirigir-ne la construcció. Com era de preveure, va acceptar amb gran il·lusió el projecte. Un cop abandonat el càrrec a la casa "Torras", concentrà tots els esforços en el ferrocarril aeri, ja que era un projecte molt engrescador i ambiciós. Consistia a dissenyar un transbordador de 1300 metres de recorregut que unís la Barceloneta amb la muntanya de Montjuïc, ja que aquell mateix any s'hi celebrava l'Exposició Internacional.

Després de confeccionar els plànols, començà la construcció de l'obra, que acabà a mitjan 1931. Dues grans torres i una estació eren els eixos fonamentals del transbordador. Una torre fou anomenada "Torre de Sant Sebastià", situada a la Barceloneta, mentre que l'altra fou coneguda amb el nom de "Torre de Jaume I", emplaçada entre la Barceloneta i Montjuïc. Foren dues torres d'unes característiques semblants.

Tant la Torre de Sant Sebastià com la de Jaume I eren completament d'estructura metàl·lica. La primera tenia una alçada de 80 metres i dues plataformes situades a la part superior de la torre. L'una servia per accedir a les vagonetes que conduïen a Montjuïc. L'altra era una gran sala de reunions d'unes dimensions aproximades de 18x24 metres.

La Torre de Jaume I, de 115 metres d'alçada (sense comptar l'agulla), que fou la tercera més alta de món, també disposava de dues plataformes per a diferents activitats. L'una fou situada a uns 50 metres d'alçada, i s'hi construï un restaurant amb capacitat per a 300 persones. L'altra plataforma es trobava a 100 metres d'alçada. Era una sala d'unes característiques semblants a la del restaurant. Aquesta però, era una sala d'espera utilitzada com a mirador, ja que les perspectives, tant del mar com de les muntanyes barcelonines, eren immillorables.

Així doncs, es tractava d'un transbordador que –per les seves característiques– era un autèntic espectacle visual i, alhora, atorgava un seguit de comoditats per a la ciutadania barcelonina i per als innumbrables visitants. Gràcies al transbordador, 25 persones podien viatjar des de la Barceloneta fins a Montjuïc en menys de 7 minuts. En canvi, utilitzant un tramvia, el mateix trajecte podia durar uns 40 minuts. L'estalvi de temps era evident. També permetia a molts barcelonins i estrangers desplaçar-se a l'Exposició Universal en un transport molt original i espectacular. Finalment, cal destacar que aconseguia que els estrangers –tant si arribaven per mar, per terra o per aire– s'adonessin que Barcelona disposava d'autèntiques obres com el Transbordador, el qual fou comparat, salvant les distàncies palpables, amb el pont de Brooklin de Nova York, la Torre Funkturm de Berlín, o fins i tot, amb la Torre Eiffel.

En Joan Deulofeu però, com ja s'ha esmentat anteriorment, no només va ser un excel·lent enginyer. Fou també alcalde de Badalona en dues etapes diferents.

Després de guanyar les eleccions del gener de 1934 encapçalant la candidatura d'Esquerra Republicana de Catalunya, es convertí en el nou alcalde. Foren unes eleccions relativament còmodes per al partit. La seva candidatura representava el catalanisme republicà i laic. Davant la mala gestió dels pressupostos municipals, pretenia que un equip homogeni i cohesionat d'homes posés fi a tota la corrupció i, sobretot, que anivellés el pressupost de l'Ajuntament. Alhora, tenia ànim d'escombrar la coalició de dretes i implantar una política avançada a l'estil europeu.

Deulofeu, però, només pogué estar al capdavant de l'Ajuntament uns vuit mesos, arran dels fets d'octubre. Durant aquest període, l'objectiu primordial de l'Ajuntament era reduir costos. Així, per exemple, es van simplificar els tributs en un de sol, la qual cosa permetia reduir, a la mínima expressió, la burocràcia municipal, i s'acordà imposar nous impostos com el tribut sobre la terra de l'1%, degudament autoritzat pel Parlament de Catalunya. Finalment, cal destacar un fet important. Poc després de guanyar les eleccions, Joan Deulofeu nomenà secretari especial de l'alcaldia el conegut polític i escriptor comunista Andreu Nin, que fou secretari personal de Lev Trotski i que posteriorment fundà el P.O.U.M, partit català d'ideologia marxista-trotskista.

La seva primera etapa com a alcalde acabà amb l'inici dels fets d'octubre. A Madrid es va formar un nou govern presidit per Lerroix en el qual hi havia tres ministres de la CEDA, partit de tendència molt conservadora. La por que es consolidés el feixisme per la via parlamentària, com feia poc havia succeït a Alemanya, es va apoderar de l'esquerra espanyola. Arran d'aquest fet es van convocar mobilitzacions arreu d'Espanya i una vaga general. Deulofeu, a causa dels avalots, fou detingut i empresonat. El varen dur al vaixell Uruguai, un vaixell anellat al port de Barcelona que feia de presó, on també hi havia, entre altres destacats dirigents, Lluís Companys. Tres mesos més tard, Deulofeu fou deixat en llibertat.

Ja al febrer de 1936, després de les eleccions generals amb la victòria de Manuel Azaña, es va decretar l'amnistia política i es va restablir l'Estatut. Així doncs, es van restablir tots els Ajuntaments que havien estat cessats durant els fets d'octubre. Però en aquells moments Joan Deulofeu estava afectat per una tuberculosi que li impossibilitava tornar a desenvolupar el seu càrrec a l'Ajuntament. Possiblement la hi contagiaren durant l'estada a la presó, però com que una de les seves germanes també la tenia era difícil de precisar-ne els orígens. Davant aquest fet, els consellers van decidir donar una pròrroga a Deulofeu perquè es pogués recuperar. Ell mateix, però, dei-

xà el lloc voluntàriament. Pocs dies després fou nomenat alcalde Frederic Xifré.

Un cop superada la tuberculosi, Joan Deulofeu ensopegà amb un altre obstacle: la Guerra Civil. Després d'haver ocupant un càrrec molt rellevant dins la Comissió de les Indústries de Guerra, el 1939 s'exilià primerament a França i posteriorment a Colòmbia arran de la victòria de les tropes del General Franco. La seva estada a França a casa d'uns parents fou molt curta a causa de l'ascens del feixisme arreu d'Europa. Tan aviat com va poder, viatjà cap a Bogotà (Colòmbia) acompanyat de la seva muller.

Un cop allà, hagué d'acceptar petites feines com la de professor naval. Però, poc després trobà una feina més estable. Es convertí en el cap del departament tècnic de la fàbrica "Talleres Centrales", que era una de les indústries de ferro més importants de Colòmbia.

Malauradament, el 16 d'agost de 1949, un tràgic accident d'aviació s'endugué el qui fou, indubtablement, un català il·lustre.